

ปัจจัยทำนายทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ที่ขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยครั้งแรก มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร

เยาวดี สุวรรณาคะ* พัดชา ไชยสำแดง**

บทคัดย่อ

บทนำ : การฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยครั้งแรกเป็นช่วงเวลาที่ทำนายสำหรับนักศึกษาพยาบาล ซึ่งทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลเป็นสมรรถนะสำคัญในการให้การพยาบาลแก่ผู้รับบริการ

วัตถุประสงค์การวิจัย : เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความแข็งแกร่งในชีวิตและทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาล และศึกษาปัจจัยทำนายทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลที่ขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยครั้งแรก

วิธีดำเนินการวิจัย : วิจัยแบบวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงทำนาย ตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ลงเรียนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐาน จำนวน 55 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามความแข็งแกร่งในชีวิต และแบบสอบถามทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาล ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค เท่ากับ .98 และ .94 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย : คะแนนเฉลี่ยความแข็งแกร่งในชีวิตโดยรวม และคะแนนเฉลี่ยทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก และความแข็งแกร่งในชีวิตมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ความแข็งแกร่งในชีวิตเป็นปัจจัยที่ทำนายทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลที่ฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยเป็นครั้งแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .644, p < .01$)

สรุปผล : ความแข็งแกร่งในชีวิตมีความสัมพันธ์เชิงบวก และเป็นปัจจัยทำนายทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลที่ขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยครั้งแรก แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาพยาบาลสามารถเผชิญสถานการณ์ปัญหา และประยุกต์ใช้ทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลได้

คำสำคัญ : ความแข็งแกร่งในชีวิต ทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาล นักศึกษาพยาบาล

* คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

** คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ผู้พิมพ์ประสานงาน : พัดชา ไชยสำแดง, E-mail: chai_patcha@hotmail.com

Predictive factors of nursing problem-solving skills among nursing students during their first fundamental nursing practicum at a university in Bangkok

Yoavadee Suwannaka* Patcha Chaisamdaeng**

Abstract

Background: The first fundamental nursing practicum for nursing students often leads to stress and pressure due to environmental changes and the application of knowledge into practice. This requires cognitive skills and nursing problem-solving skills in patient care. Resilience and nursing problem-solving skills affect students' ability to confidently approach and manage situations on a hospital ward.

Objectives: This descriptive correlational research study investigated resilience, nursing problem-solving skills, and the relationships between resilience and nursing problem-solving skills among nursing students in the first fundamental nursing practicum.

Methods: The participants consisted of 55 second-year nursing students studying Fundamentals of Nursing courses. The research instruments were the resilience inventory and problem-solving skills of nursing students. The reliabilities of the questionnaires were tested using Cronbach's alpha with coefficients 0.98 and 0.94, respectively. The data were analyzed using frequency, mean, percentage, standard deviation, max, min, and Pearson's product-moment correlation.

Results: The overall mean score of resilience and nursing problem-solving skills were high, and resilience was positively correlated with nursing problem-solving skills with statistical significance ($p < .01$). Resilience in life was a significant predictor of nursing problem-solving skills among nursing students practicing on the ward for the first time ($\beta = .644$, $p < .01$).

Conclusions: Resilience is positively related to student nurses' problem-solving skills during their first fundamental nursing practicum, suggesting that most nursing students can effectively address and manage nursing problem situations.

Keywords: resilience, nursing problem-solving skills, nursing students

* Faculty of Nursing, North Bangkok University

** School of Nursing, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

Corresponding Author: Patcha Chaisamdaeng, E-mail: chai_patcha@hotmail.com

บทนำ

การเตรียมพร้อมของนักศึกษาพยาบาลสู่การเป็นพยาบาลวิชาชีพโดยผ่านหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีความรู้ความสามารถในการใช้ทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลให้การพยาบาลผู้ให้บริการทุกช่วงวัยทั้งผู้ที่มีสุขภาพดี ภาวะเสี่ยง และเจ็บป่วย เพื่อส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพและความเจ็บป่วยที่สำคัญได้อย่างเหมาะสม¹ ทักษะการแก้ปัญหานี้จะเกิดขึ้นได้นั้น บุคคลจะต้องมีความรู้ความเข้าใจกับสถานการณ์นั้น ๆ สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สถานศึกษาพยาบาลจะต้องพัฒนานักศึกษาพยาบาลให้มีคุณภาพมากขึ้น โดยการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการจำลองสถานการณ์เสมือนจริง และสถานการณ์จริง การสาธิต-สาธิตย้อนกลับ การสอบประเมินผล ทักษะและหัตถการทางคลินิก (Objective Structured Clinical Examination: OSCE) และการลงฝึกปฏิบัติจริงที่หอผู้ป่วยในโรงพยาบาลระดับต่าง ๆ เป็นความท้าทายที่นักศึกษาพยาบาลต้องเผชิญ อย่างไรก็ตาม ประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านวิชาการเพียงอย่างเดียว แต่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษา การสนับสนุนทางสังคม และเศรษฐกิจอีกด้วย²

ทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาล (Nursing problem-solving skill)³ เป็นสมรรถนะที่สำคัญในการประกอบวิชาชีพพยาบาลในอนาคต นักศึกษาพยาบาลจะได้รับสร้างเสริมทักษะการแก้ปัญหาทั้งจาก สถานการณ์จำลองในห้องปฏิบัติการ และการฝึกปฏิบัติจริงบนหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลช่วยให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาและปฏิบัติการพยาบาลได้ตรงกับบริบท

ของผู้ป่วยแต่ละรายอย่างเหมาะสม⁴ ทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาล ประกอบด้วย การระบุปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนปัญหา การปฏิบัติการแก้ปัญหา และการประเมินผล ทักษะทั้ง 5 ด้านนี้นักศึกษาพยาบาลจะได้รับการฝึกฝนอย่างเข้มข้นในรายวิชาทุกชั้นปี ส่งผลให้มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งทักษะการแก้ปัญหาที่สูงขึ้น⁵ ทั้งในภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ส่งผลให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงานในการเรียนชั้นปีที่สูงขึ้น

การขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยครั้งแรกเป็นช่วงเวลาที่ทำนายสำหรับนักศึกษาพยาบาล เนื่องจากต้องเผชิญสถานการณ์จริงที่มีความซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น ความแข็งแกร่งในชีวิต (Resilience) เป็นศักยภาพของบุคคลในการจัดการปัญหาอุปสรรค หรือสถานการณ์ตึงเครียดที่เผชิญเหมาะสม⁶ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้นักศึกษาพยาบาลสามารถจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ที่พบเจอทั้งในสถานการณ์จำลอง และการขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย⁷ การขึ้นฝึกปฏิบัติที่หอผู้ป่วยในโรงพยาบาลเป็นครั้งแรกส่งผลให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความกดดันและความเครียดเพิ่มมากยิ่งขึ้น⁸ หากนักศึกษามีความแข็งแกร่งในชีวิตสูง มีสัมพันธภาพของครอบครัวและฐานะทางการเงินที่ดี มีการสนับสนุนทางสังคมทำให้สามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรค ช่วยให้อาจจัดการสถานการณ์ปัญหา และเพิ่มความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล^{2,7,9} นอกจากนี้ความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นปัจจัยแวดล้อมที่สำคัญในการวางรากฐานชีวิตช่วยเหลือหลอมพฤติกรรมของนักศึกษา ถ้านักศึกษาที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ดีจะช่วยให้สามารถเผชิญและจัดการปัญหาต่าง ๆ และมีแรงจูงใจส่งเสริมความสำเร็จในสิ่งต่าง ๆ ได้¹⁰

สถาบันการศึกษาพยาบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครมีบทบาทสำคัญในการร่วมผลิตบุคลากรทางการพยาบาลที่มีคุณภาพและเปิดโอกาสทางการศึกษาพยาบาล เพื่อรองรับความต้องการด้านสาธารณสุขให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น ซึ่งค่าครองชีพในการเรียนสถาบันเอกชนที่มีค่าใช้จ่ายสูงมากกว่าสถาบันของรัฐ อาจทำให้นักศึกษาและครอบครัวได้รับผลกระทบจากค่าใช้จ่ายในการเรียนสูง ซึ่งอาจส่งผลต่อสุขภาพทางกายและจิตใจ รวมถึงประสิทธิภาพในการเรียนได้เช่นกัน¹¹ นอกจากนี้การตั้งอยู่ในเมืองหลวงที่มีความหนาแน่นและการใช้ชีวิตอย่างเร่งรีบอาจส่งผลให้นักศึกษาพยาบาลต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประการ เช่น ปัญหาด้านมลพิษต่าง ๆ สภาพแวดล้อมที่แออัดและขาดพื้นที่สีเขียว อารมณ์เครียดและการพักผ่อนส่งผลต่อสุขภาพจิต และความเครียดของนักศึกษา¹²

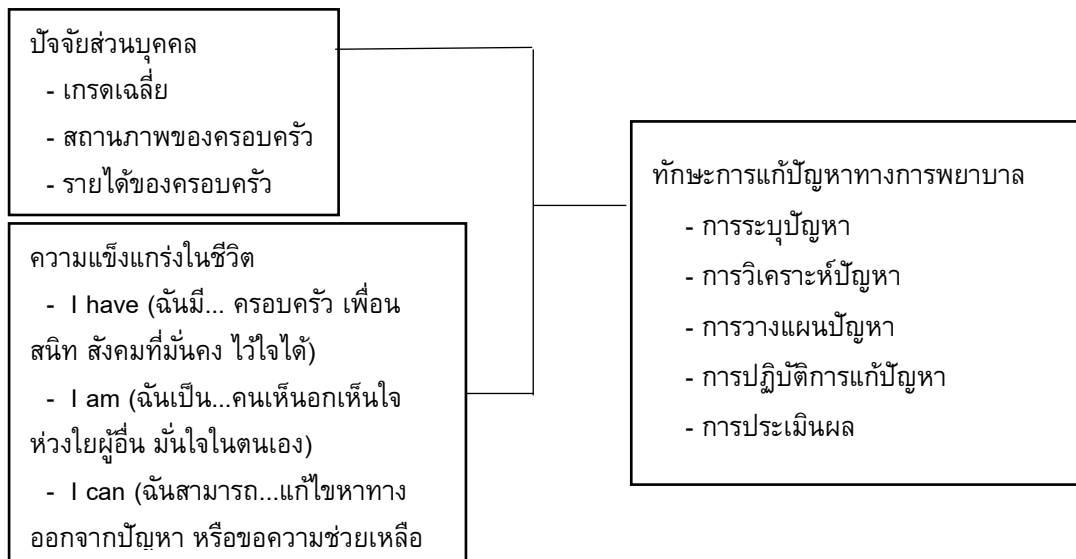
จะเห็นได้ว่าความแข็งแกร่งในชีวิต และทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลมีความสำคัญสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนที่ขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยเป็นครั้งแรก แต่การศึกษาดังกล่าวในมหาวิทยาลัยเอกชนยังมีน้อย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัญหาดังกล่าว เพื่อนำมาเป็นแนวทางรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำมาวางแผนส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล รวมถึงนำมาพัฒนาการเรียนการสอนที่เสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการเตรียมพร้อมนักศึกษาพยาบาลของมหาวิทยาลัยเอกชนในการขึ้นฝึกปฏิบัติงาน เพื่อช่วยให้นักศึกษาพยาบาลมีความพร้อม ทั้งด้านความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะปฏิบัติและแก้ปัญหาทางการพยาบาล รวมถึงความพร้อมด้านจิตใจ ป้องกันการเกิดความเครียดและความกดดันในการฝึกภาคปฏิบัติในหอผู้ป่วยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความแข็งแกร่งในชีวิตของนักศึกษาพยาบาลที่ขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยครั้งแรก
2. เพื่อศึกษาทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลที่ขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยครั้งแรก
3. ศึกษาความสัมพันธ์ความแข็งแกร่งในชีวิตกับทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลที่ขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยครั้งแรก
4. ศึกษาปัจจัยทำนายต่อทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลที่ขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยครั้งแรก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

คณะผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดของ Grotberg (1995)⁶ คือ ความแข็งแกร่งในชีวิต (Resilience) เป็นศักยภาพของบุคคลในการจัดการปัญหาอุปสรรคหรือสถานการณ์ที่ตึงเครียดได้อย่างเหมาะสม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) I have (ฉันมี...) หมายถึง แหล่งสนับสนุนภายนอกที่ส่งเสริมให้มีความแข็งแกร่งในชีวิต เช่น ครอบครัวที่มั่นคง เพื่อนสนิทที่ไว้วางใจ หรือชุมชนที่มั่นคงเชื่อใจได้ 2) I am (ฉันเป็น...) หมายถึง เป็นความเข้มแข็งภายในของแต่ละบุคคล เช่น เป็นคนที่รู้จักเห็นอกเห็นใจ ห่วงใยคนรอบข้าง เชื่อมั่นในตนเอง เป็นต้น และ 3) I can (ฉันสามารถ...) เป็นทักษะในการจัดการปัญหา เช่น สามารถแก้ไขหรือหาทางออกกับปัญหาที่เผชิญอยู่ ร่วมกับกรอบแนวคิดทักษะการแก้ปัญหาการพยาบาล 5 ด้านของ Johnson, Davis, Lawbaugh และ Hurst³ ประกอบด้วย 1) การรวบรวมข้อมูล 2) การประเมินปัญหา 3) การวางแผนแก้ปัญหา 4) การปฏิบัติการแก้ปัญหา และ 5) การประเมินผลการแก้ปัญหา ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงทำนาย (Predictive correlation research) เก็บข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2566

ตัวอย่าง คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 48 คน¹³ แต่เนื่องจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวางแผนพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาพยาบาลให้นักศึกษา คณะผู้วิจัยจึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด 55 คน โดยกำหนดคุณสมบัติกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

เกณฑ์คัดเข้า (Inclusion criteria) ได้แก่ นักศึกษาพยาบาลศาสตร ชั้นปีที่ 2 ที่ขึ้นฝึกภาคปฏิบัติครั้งแรกวิชาปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐาน และสมัครใจเข้าร่วมการศึกษา

เกณฑ์คัดออก (Exclusion criteria) ได้แก่ นักศึกษาพักการเรียนระหว่างภาคการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ เกรดเฉลี่ย สถานภาพของครอบครัว และรายได้ของครอบครัว

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความแข็งแกร่งในชีวิต รวมทั้งฉบับ จำนวน 28 ข้อ คณะผู้วิจัยได้ขอใช้เครื่องมือของพัชรินทร์ นินทจันทร์, โสภิต แสงอ่อน และทัศน ทวีคุณ¹⁴ พัฒนาตามแนวคิด Resilience ของ Edith Henderson Grotberg⁶ แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1) I have (ฉันมี...) เป็นแหล่งสนับสนุนภายนอกที่ส่งเสริมให้เกิดความแข็งแกร่งในชีวิต 2) I am (ฉันเป็นคน...) เป็นความเข้มแข็งภายในของแต่ละบุคคล และ 3) I can (ฉันสามารถที่จะ...) เป็นปัจจัยด้านทักษะในการจัดการกับปัญหาและสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

ส่วนที่ 3 ทักษะการแก้ปัญหาของนักศึกษาพยาบาล จำนวน 26 ข้อ ผู้วิจัยได้ขอใช้เครื่องมือของสุจิรา วิเชียรรัตน์และคณะ³ แบ่งเป็น 5 ด้าน

ดังนี้ 1) การระบุปัญหา 2) การวิเคราะห์ปัญหา 3) การวางแผนการแก้ปัญหา 4) การปฏิบัติการแก้ปัญหา และ 5) การประเมินผลการแก้ปัญหา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราวัด 5 ระดับ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การวิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทดลองใช้กับตัวอย่างที่มีคุณสมบัติคล้ายกัน จำนวน 30 คน พบว่า

1. แบบสอบถามความแข็งแกร่งในชีวิตมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98

2. แบบสอบถามทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลมีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคความเชื่อมั่นโดยรวมทั้งฉบับ เท่ากับ .94³ ความเชื่อมั่นรายด้านอยู่ระหว่าง .74-.84 ดังนี้ 1) การระบุปัญหา เท่ากับ .91 2) การวิเคราะห์ปัญหา เท่ากับ .90 3) การวางแผนการแก้ปัญหา เท่ากับ .96 4) การปฏิบัติการแก้ปัญหา เท่ากับ .91 และ 5) การประเมินผลการแก้ปัญหา เท่ากับ .91

ข้อพิจารณาด้านจริยธรรม

การวิจัยครั้งนี้ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ เลขที่ NS 9/2566 (รหัสโครงการวิจัย NS1-09-2566-29) อนุมัติวันที่ 29 ตุลาคม 2566

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เมื่อได้รับอนุมัติการทำวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมในมนุษย์ ผู้วิจัยส่งหนังสือแจ้งรายละเอียดการวิจัย วัตถุประสงค์ ประสานงาน ขออนุญาตเก็บข้อมูลกับคณบดี อาจารย์ประจำชั้น และอาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา

2. ผู้วิจัยเข้าพบตัวอย่างชี้แจงรายละเอียดวัตถุประสงค์ และแนวทางการวิจัย ตัวอย่างลงนามหนังสือยินยอมเข้าร่วมวิจัย และทำแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น 3 ชุด ใช้ระยะเวลาประมาณ 30 นาที

3. คณะผู้วิจัยรับแบบสอบถามกลับด้วยตนเองและดำเนินการตรวจสอบความเรียบร้อยของข้อมูล ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ทุกฉบับคิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป คะแนนความแข็งแกร่งในชีวิต และทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลภาพรวมและรายด้านโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าคะแนนต่ำสุด และค่าคะแนนสูงสุด

2. วิเคราะห์ข้อมูลหาความสัมพันธ์ระหว่างความแข็งแกร่งในชีวิต และทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาล โดยทำการตรวจสอบการแจกแจงของข้อมูลด้วยสถิติ Kolmogorov - Smirnov Test พบว่า ความแข็งแกร่งในชีวิต มีค่า .098 ($p>.05$) และทักษะการแก้ปัญหา มีค่า .064 ($p>.05$) แจกแจงข้อมูลเป็นโค้งปกติ จึงใช้สถิติ Pearson's product moment correlation

3. วิเคราะห์ปัจจัยทำนายข้อมูลส่วนบุคคลความแข็งแกร่งในชีวิต และทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาล ใช้สถิติ Multiple regression analysis แบบ Enter กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทดสอบหาค่า Tolerance อยู่ในช่วง .529-.911 และค่า VIF อยู่ในช่วง 1.098-1.889 แสดงว่า ตัวแปรมีความเป็นอิสระต่อกัน และค่า Durbin-Watson เท่ากับ 1.899 ไม่เกิด autocorrelation หรือข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์ภายในตัวเอง

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาพยาบาล

ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 94.5 อายุอยู่ในช่วง 20-22 ปี เกรดเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.25–3.95 เกรดเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.83 สถานภาพทางครอบครัวส่วนใหญ่พ่อแม่อยู่ด้วยกัน ร้อยละ 52.7 และรองลงมา คือ พ่อแม่หย่าร้าง ร้อยละ 25.5 รายได้ครอบครัว เฉลี่ยต่อเดือน เท่ากับ 20,000–30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 19.1 รองลงมา คือ 30,000–40,000 บาท เท่ากับ 40,000–50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.0

2. ความแข็งแกร่งในชีวิตของนักศึกษาพยาบาล

คะแนนเฉลี่ยความแข็งแกร่งในชีวิตของนักศึกษาพยาบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.27$, $SD=0.40$) เมื่อพิจารณาคะแนนรายด้าน

พบว่า I am (ฉันเป็น...) ($\bar{X}=4.36$, $SD=0.42$) มีคะแนนสูงที่สุด รองลงมาคือ I have (ฉันมี...) ($\bar{X}=4.35$, $SD=0.44$) และ I can (ฉันสามารถ...) ($\bar{X}=4.09$, $SD=0.43$) ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

3. ทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล

คะแนนเฉลี่ยทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.82$, $SD=0.45$) เมื่อพิจารณาคะแนนรายด้าน พบว่าคะแนนการปฏิบัติการแก้ปัญหา ($\bar{X}=4.89$, $SD=0.65$) มีค่าสูงที่สุด รองลงมาคือ การระบุปัญหา ($\bar{X}=3.91$, $SD=0.46$) การประเมินผล ($\bar{X}=3.84$, $SD=0.48$) การวางแผนปัญหา ($\bar{X}=3.78$, $SD=0.60$) และ การวิเคราะห์ปัญหา ($\bar{X}=3.65$, $SD=0.55$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุดของคะแนนความแข็งแกร่งในชีวิต และทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาล (N=55คน)

ตัวแปร	Min	Max	Mean	SD	ระดับ
ความแข็งแกร่งในชีวิต					
โดยรวม	3.29	4.93	4.27	0.40	มาก
I have (ฉันมี...)	3.33	5.00	4.35	0.44	มาก
I am (ฉันเป็นคนที่...)	3.10	5.00	4.36	0.42	มาก
I can (ฉันสามารถที่จะ...)	3.00	5.00	4.09	0.43	มาก
ทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาล					
โดยรวม	2.78	4.78	3.82	0.45	มาก
การระบุปัญหา	3.00	4.60	3.91	0.46	มาก
การวิเคราะห์ปัญหา	2.50	4.75	3.65	0.55	มาก
การวางแผนปัญหา	2.20	5.00	3.78	0.60	มาก
การปฏิบัติการแก้ปัญหา	2.33	5.00	4.89	0.65	มาก
การประเมินผล	2.33	5.00	3.84	0.48	มาก

หมายเหตุ คะแนนเต็ม 5 คะแนนทุกด้าน

4. ความสัมพันธ์ของความแข็งแกร่งในชีวิตกับทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล

ความแข็งแกร่งในชีวิตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลที่ฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยเป็นครั้งแรกอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติ ($r=.639, p < .001$) และเมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า การระบุปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนปัญหา การปฏิบัติการแก้ปัญหา และการประเมินผลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ I have (ฉันมี....) I am (ฉันเป็นคนที่...) และ I can (ฉันสามารถที่จะ...) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ของความแข็งแกร่งในชีวิตรายด้านกับทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลรายด้านของนักศึกษาพยาบาลที่ฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยเป็นครั้งแรก (N=55 คน)

ตัวแปร	I have	I am	I can
การระบุปัญหา	.564*	.534*	.532*
การวิเคราะห์ปัญหา	.445*	.564*	.489*
การวางแผนปัญหา	.443*	.452*	.465*
การปฏิบัติการแก้ปัญหา	.384*	.490*	.513*
การประเมินผล	.502*	.518*	.457*

* $p < .01$

5. ปัจจัยที่ทำนายทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาล

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพบว่า ความแข็งแกร่งในชีวิต เกรดเฉลี่ย สถานภาพของครอบครัว และรายได้ต่อเดือนของครอบครัวสามารถร่วมทำนายทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลได้ร้อยละ 38 ($R^2=0.380, p<.001$) โดยปัจจัยด้านความแข็งแกร่งในชีวิตเป็นปัจจัยทำนายทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลที่ฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยเป็นครั้งแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($\beta=.644, p < .01$) ส่วนเกรดเฉลี่ย สถานภาพของครอบครัว และรายได้ต่อเดือนของครอบครัวเป็นปัจจัยทำนายทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาล

ของนักศึกษาพยาบาลที่ฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยเป็นครั้งแรกอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 รายละเอียดดังตาราง 3 และสามารถเขียนสมการพยากรณ์ทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลในรูปคะแนนดิบและคะแนน

มาตรฐาน คือ:

$Y = .008 + .727 \text{ ความแข็งแกร่งในชีวิต} + .241 \text{ เกรดเฉลี่ย} + .095 \text{ อยู่ด้วยกัน} - .107 \text{ แยกกันอยู่} - .001 \text{ บิดา/มารดา เสียชีวิต} + .023 \text{ 10,000–20,000} - .121 \text{ 20,000–30,000} + .075 \text{ มากกว่า 40,000}$

$Z = .644 \text{ ความแข็งแกร่งในชีวิต} + .198 \text{ เกรดเฉลี่ย} + .107 \text{ อยู่ด้วยกัน} - .062 \text{ แยกกันอยู่} - .001 \text{ บิดา/มารดา เสียชีวิต} + .023 \text{ 10,000–20,000} - .124 \text{ 20,000–30,000} + .052 \text{ มากกว่า 40,000}$

ตารางที่ 3 ปัจจัยทำนายต่อทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (N=55)

ปัจจัย	B	SE _b	β	t	p-value
ค่าคงที่	.008	.705	-	.011	.991
ความแข็งแกร่งในชีวิต (X1)	.727	.128	.644	5.697	.000
เกรดเฉลี่ย (X2)	.241	.137	.198	1.760	.085
สถานภาพของครอบครัว					
อยู่ด้วยกัน (X3)	.095	.117	.107	.815	.419
แยกกันอยู่(X4)	-.107	.240	-.062	-.445	.659
บิดา/มารดา เสียชีวิต (X5)	-.001	.161	-.001	-.008	.994
รายได้ของครอบครัว					
10,000 – 20,000(x6)	.023	.128	.023	.178	.859
20,000 – 30,000 (X7)	-.121	.126	-.124	-.956	.344
มากกว่า 40,000 (X8)	.075	.209	.052	.356	.724
R=0.687, R ² =0.472, Adjusted R ² =0.380, F _(8,46) =5.143, p<.01					

อภิปรายผล

1. ความแข็งแกร่งในชีวิตนักศึกษาพยาบาลที่ขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยครั้งแรก

ผลการศึกษา พบว่า ค่าคะแนนความแข็งแกร่งในชีวิตของนักศึกษาพยาบาลที่ขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยครั้งแรกโดยรวมอยู่ในระดับมาก สามารถอภิปรายผลการศึกษได้ว่า หากนักศึกษาที่มีความแข็งแกร่งในชีวิตสูงจะรับรู้ความสามารถของตนเอง กำหนดเป้าหมายของตนเองชัดเจน¹⁷ ปรับตัวได้ดี เรียนรู้จากประสบการณ์ต่างๆ ในชีวิต รวมถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน ทำให้สามารถเผชิญปัญหา ความท้าทายจากสถานการณ์ที่ตึงเครียดในหอผู้ป่วย และการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้จากมหาวิทยาลัยไปสู่การเรียนบนหอผู้ป่วยได้ดี¹⁶

2. ทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลที่ขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยครั้งแรก

ผลการศึกษา พบว่า คะแนนทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายผลการศึกษาได้ว่า นักศึกษาสามารถประเมิน วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติ และประเมินผลการพยาบาลให้แก่ผู้ป่วยที่ตนเองได้รับมอบหมายได้ เนื่องจากมีการสอบปฏิบัติก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติ¹² และในขณะที่ปฏิบัติการพยาบาลแก่ผู้รับบริการมีอาจารย์ประจำกลุ่มและพี่เลี้ยงประจำหอผู้ป่วยคอยกำกับดูแล เป็นปัจจัยที่ทำให้ นักศึกษาสามารถปฏิบัติการแก้ปัญหาได้¹⁷

เมื่อพิจารณารายด้าน ประกอบด้วย การระบุปัญหา การปฏิบัติการแก้ปัญหา การวางแผนปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา และการประเมินผล อยู่ในระดับ

มากทั้งสิ้น ซึ่งทั้ง 5 ด้านนี้นักศึกษาต้องนำความรู้ในภาคทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากผู้รับบริการ ซึ่งการแก้ปัญหาของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกันตามประสบการณ์¹⁹ และสติปัญญาของบุคคลนั้นๆ โดยอาศัยความรู้ทักษะทางปัญญาร่วมด้วย²⁰

3. ศึกษาความสัมพันธ์ของความแข็งแกร่งในชีวิตกับทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลที่ขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยครั้งแรก

ผลการศึกษา พบว่า ความแข็งแกร่งในชีวิตมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาล แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่สามารถเผชิญ และจัดการกับสถานการณ์ปัญหาทางการพยาบาลได้ดี สามารถนำความรู้และทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลมาประยุกต์ใช้เมื่อขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยครั้งแรก²¹ ช่วยเพิ่มความมั่นใจและส่งผลให้ปฏิบัติการพยาบาลได้มีประสิทธิภาพในการขึ้นฝึกปฏิบัติงานครั้งแรกได้²²

4. ปัจจัยทำนายต่อทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาล

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านความแข็งแกร่งในชีวิตเป็นปัจจัยทำนายทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลที่ฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยเป็นครั้งแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($\beta=.644, p<.01$) อธิบายได้ว่า ความแข็งแกร่งในชีวิตสูง มีแนวโน้มที่จะมีทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลสูง อาจเนื่องมาจากนักศึกษาได้พบเจอปัญหาความท้าทายโดยเรียนรู้จากสถานการณ์จำลองในภาคทฤษฎี และปฏิบัติเสมือนจริง มีการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลทำให้สามารถจัดการและแก้ปัญหาได้ดี¹⁸

เกรตเจสีย เป็นปัจจัยทำนายทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลที่ฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยเป็นครั้งแรกอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 อาจเนื่องมาจากการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยครั้งแรกของนักศึกษาจะมีอาจารย์และพี่เลี้ยงประจำหอผู้ป่วยดูแลมีการสาธิตเป็นตัวอย่างก่อนที่จะให้นักศึกษาปฏิบัติได้จริง²³ และเป็นการเรียนรู้จากสภาพจริง

สถานภาพของครอบครัว และรายได้ของครอบครัว เป็นปัจจัยทำนายทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลที่ฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยเป็นครั้งแรกอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เนื่องมาจากทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลจะได้รับการฝึกทักษะจากการเรียนในห้องเรียน และการฝึกประสบการณ์บนหอผู้ป่วยโดยตรง⁹ จึงอาจไม่มีผลกระทบต่อนักศึกษา แต่อาจส่งผลกระทบต่อจิตใจจากแรงสนับสนุนทางครอบครัว⁵ รวมถึงรายได้ของครอบครัว อาจมีผลกระทบต่อการเข้าถึงทรัพยากรการศึกษา ความเครียด และส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ได้เช่นกัน²

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

นักศึกษาพยาบาลจำเป็นต้องได้รับการฝึกทักษะเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะพบในการทำงานบนหอผู้ป่วยทั้งในรายวิชาทฤษฎีและปฏิบัติ จากสถานการณ์จำลองเสมือนจริงในห้องปฏิบัติการ การฝึกวิเคราะห์กรณีศึกษาเพื่อให้นักศึกษาพยาบาลมีทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลที่เหมาะสม และเสริมสร้างความแข็งแกร่งในชีวิต เตรียมความพร้อมสู่การขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

มหาวิทยาลัยหรืออาจารย์คณะพยาบาล
ศาสตร์ ควรส่งเสริมกิจกรรมพัฒนานักศึกษา รวมถึง
การเรียนการสอนที่ช่วยส่งเสริมความแข็งแกร่งใน
ชีวิต เพื่อช่วยพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางการ
พยาบาลให้นักศึกษามีความพร้อมในการขึ้นฝึก
ปฏิบัติในรายวิชาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งถัดไป

ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นที่มีผลต่อทักษะการ
แก้ปัญหาทางการพยาบาล เพื่อช่วยวางแผนเตรียม
ความพร้อมให้แก่นักศึกษาในรายวิชาอื่น ๆ ต่อไป

References

1. Choodum N, Lohitthai S, Chomket NC. Competencies of Professional Nurses in the Hospital. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2023;24(3):31-8. (in Thai).
2. Thanyasawad T, Photheidara Y, Pukemayung L, Wuttisartkul Y, Nualthaisong N. Factors related to the readiness for nursing practice of nursing students. Journal of Nursing and Health. 2022;4(2):1-13. (in Thai).
3. Wichianrat S, Kruttakart S, Rungnoei N, Traetulakarn W, Chakrabhand S. Comparison of opinions regarding problem-solving skill among nursing student at Boromarajonani College of Nursing Changwat Nonthaburi. J NAT North. 2018;24(2):96-107. (in Thai).
4. Hurst K. Problem-solving in Nursing Practice. London: Press; 1993.
5. Turner K, Leungratanamart L, Niranrat S, Jarnarerux J, Wattanakul B, Reunreang T. Twenty first century skills of nursing students of Boromarajonani College of Nursing, Chonburi. Nursing Journal of the Ministry of Public Health. 2015;25(2):178-93. (in Thai).
6. Grotberg E. A guide to promoting resilience in children: Strengthening the human spirit. [internet]. 1995 [cited 2024 Feb 29]. Available from: <https://bibalex.org/baifa/en/resources/document/283337>.
7. Noppasod P, Titawattanukul A, Klinthong N. Selected factors related to resilience among university nursing students in Bangkok. The Journal of Faculty of Nursing Burapha University. 2018;26(2):1-10. (in Thai).
8. Kaewmanee P, Samoh W, Srisangkaew S, Damruk P. Factors related to resilience in nursing students at Boromarajonani College of Nursing, Yala. Nursing Public Health and Education Journal. 2021;19(3):156-92. (in Thai).
9. Aryuwat P, Holmgren J, Asp M, Lövenmark A, Radabutr M, Sandborgh M. Factors associated with resilience among thai nursing students in the context of clinical education: A cross-sectional study. Educ. Sci. 2024;14:78. doi: 10.3390/educsci14010078
10. Sudhimolibodhi M. Characteristics of individuals with Achievement Motivation. Buddhist Psychology Journal. 2020;5(2):12-17. (in Thai).
11. Vichitvatee S. Selected Factors Affecting Academic Achievement in Nursing Professional of Students at Mission Faculty of Nursing, Asia-Pacific International University. Journal of Nursing and Education. 2018;11(1):81-97.
12. Dutjawan K, Pannarong K, Tongthong K, Namkhot T. Factors Affecting Learning Achievement of Nursing Students,

- Chalermkamchana University, Sisaket. CNU Academic Journal. 2017;4(2):117-25. (in Thai).
13. Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement. 1970;30(3):607-10. doi: 10.1177/00131644700300030.
 14. Nintachan P, Thanoi W, Sangon S, Pattanama M, Intharaksa C. Factors Predicting Resilience In Underprivileged Adolescents. The Journal of Psychiatric Nursing and Mental Health. 2017;31(1):13-28. (in Thai).
 15. Prommapun B. Techniques for Data Interpreting for Using Correlation and Regression in Research. STOU Education Journal. 2018;11(1):32-45. (in Thai).
 16. Wongnoi A, Nintachan P, Sangon S. The relationships of resilience, practical problems on the ward and social support to stress among nursing students. The Journal of Psychiatric Nursing and Mental Health. 2021;35(2):73-94. (in Thai).
 17. Wongsare C. Clinical teaching in adult nursing practicum course for generation z collegian. Journal of Boromarajonani College of Nursing, Bangkok. 2015;31(2):130-40. (in Thai).
 18. Shokebumroong K, Wonggom P, Suwittawat C. Self-perceived nursing competencies of the second-year nursing students in adult health nursing practice course I at the Faculty of Nursing, Khon Kaen University. Journal of Nursing Science & Health. 2021;44(2):72-85. (in Thai).
 19. Thoin P, Khoyun S, Thipsungnean T. Teaching nursing students to problem solving. Journal of Research and Curriculum Development. 2021;11(1):1-12. (in Thai).
 20. Intarakumhang na Rachasima S, Rueangrit P. Variables affecting nursing skill of nursing students in Boromarajonani College of Nursing Swanpracharak Nakhonsawan. Nursing Public Health and Education Journal. 2016;17(3):106-12. (in Thai).
 21. Aananchaipattana N, Ppechkwang D, Kansompoj K, Kansompoj K. Factors related to resilience in nursing students at Boromarajonani College of Nursing, Phayao. Nursing Public Health and Education Journal. 2021;19(2):106-19. (in Thai).
 22. Jamjang S, Atthamatakul W, Nilliaum R, Wongyara N. The effects of simulation-based learning on problem-solving ability and self-confidence in nursing care on the patient with the health problems of nursing students. Journal of Prachomklao College of Nursing, Phetchaburi Province. 2021;4(3):178-94. (in Thai).
 23. Chunchomgul C, Wangsukpisan A. Factors Related to The Performance of Clinical Practice for Patient Safety Among Nursing Students. The Journal of Faculty of Nursing Burapha University. 2020; 28(4):100-13. (in Thai).